



**Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus**

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Servitutibus Prædialibus, Usufructu, & utroque Retractu, Pars II. de Emphyteusi, Pars III. de Locatione & Conductione

**Luca, Giovanni Battista de**

**Coloniae Agrippinae, 1691**

Disc. VII. Senogallen. bonorum. An Indultum Urb. VIII. concessum pro Statu Urbini super necessaria renovatione, locum habeat obstante pacto in contrarium. Et aliqua quæstione possessorii inter ...

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74102](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74102)



bile, quicquid enim esset circa punctum solemnitate, in quo etiam ex hac parte Commendatarii multa deducebantur ob particulares Constitutiones & stabilimenta hujus Religionis, inevitabilis remanebat nullitas ex defectu causæ, quoniam inspecta juris communis dispositione, de dicto anno 1628. ob non editum indultum attendenda, quamvis ageretur de bonis concedi solitis, & in quibus non requiritur solemnitas, adhuc tamen necessaria est justa causa necessitatis vel utilitatis ex nunc, & de præfenti, non autem ex tunc metiendæ, ex deductis *dec. 201. num. 32. & sequen. par. 7. rec. apud Roias dec. 132. num. 5. & in aliis frequenter.*

Et consequenter sublineri non poterat concessio hoc moderno sæculo, quando bonorum valor & fructus adeo excreverunt, pro eodem adeo exiguo antiquo canone, præsertim personæ omnino novæ & extraneæ, in qua urgere non valeat illa æquitatis seu congruentiæ ratio, quæ quandoque cadere videtur in illis de linea vel sanguine primi emphyteutæ, vel quia sit species continuationis, vel intuitu melioramentorum, quæ per ejus majores fieri potuerint, Quæ rationes cum persona omnino novæ & extraneæ cessant, unde nullitas ullo pacto salvabilis videbatur, Potissimè verò & clarius, quia idem indultum per ablativum absolutum, qui habet speciem conditionis, vel formæ disponit, renovationes ex ejus necessitate faciendas esse, *autem canone*, ergo multo magis id faciendum erat ante illius editionem, quando actus erat voluntarius; Ideoque secunda decisio insitit magis in dicta fama seu traditione, quod hæc bona fuerint laicorum, ita in protectionem solum tradita, & consequenter eisdem laicis non alterato statu concedenda.

Resolutiones mihi pro Commenda scribenti, reflectendo etiam ad veritatem, nullatenus placuerunt, neque intellectus in earum obsequium captivari potuit, unde propterea, pro meo sensu, recessus ab eis de justitia sperandus viderur; Praesupposita enim pro certa, ac vera inevitabili nullitate dictæ concessionis factæ de anno 1628. causæ punctus restringitur ad dictam conclusionem, an scilicet dicta nullitate non obstante, adhuc locus esset renovationi, juxta præfata decisionem in *Romana relocationis coram Gispio*, cum quæ pertransseunt *Marescot. & ceteri.*

Et circa istam, intellectus meus eam sive ejus rationem capere non poterat, quoniam, *ut habetur dec. 704. num. 2. par. 4. rec. tom. 3. 176. num. 37. & sequen. par. 5. & dec. 39. num. 47. par. 8. & plerumque in dicta Forolivien. disc. 3. receptum est*, renovationem dici fictam continuationem prioris investituræ, perinde ac si illa adhuc duraret in personis innovatis, unde propterea resultat, quod innovatus non dicitur primus acquirens, vel novus emphyteuta sed potius antiquus, *ut dicta decis. 176. par. 5. & in altera Forolivien. disc. 4. ac in aliis.*

Quo posito, impossibile videtur, quod plus operari possit fictio, quam veritas, quodque magis privilegatarum esse debeat causatum quam causa, seu accessorium, quam principale, contra principia collecta per *Barbos. axiom. 4. & 97. ut ratiocinatur etiam Rota in Romana relocationis 20. Junis 1594. & 13. Martii 1595. coram Gispio*, quarum secunda est impressa post *Picum ad Statuta decis. 38. num. 6. & 7.* ideoque dum si viveret Martinotius, vel ejus filius, ac investitura duraret, adhuc Ecclesia stante ejus infectione bona vindicare posset, non videtur quomodo proximior ex jure innovationis, & per

quamdam fictionem à dicto actu vero derivatam, majus jus prætere posse.

Ponderando etiam, quod idem indultum dicitur *concessionem faciendam esse in similem emphyteusiam seu livellum &c. iis, qui de jure vel æquitate à jurisperitentibus considerata in renovatione præferendi sunt*, & sic indultum ponderat casum, in quo iustè & legitime majores petentes innovationem bona possederint, unde propterea intret dicta æquitas, nullatenus in præfenti attendenda, stante dicto vitioso ingressu, dum præfatus Martinotius erat, ut dictum est, homo novus & de genere extraneo à primis investitis.

Quatenus verò pertinet ad dictam decisionem in *Romana relocationis 3. Julii 1595.* cum qua pertransseunt *Marescot. Fulgin. & ceteri*, non revocantur per eam dictæ præcedentes decisiones, neque earum ratio impugnatur, sed solum respondetur, quod percipiunt diversam nullitatem ad effectum Statuti Urbis, unde potius earum substantia implicite admittitur; Atque hujus decisionis unicum fundamentum est, quod ageretur de nullitate resultante à sola juris subtilitate ex defectu solemnitatum, cum aliis contractus esset Ecclesiæ utilis, eique expediret illum servari, & consequenter, re ad intrat implicitus status validitatis, Ecclesia volente seu non contradicente, juxta *conf. 197. Anchorani*, cum in hujusmodi claudicatione Ecclesiæ privilegium consistere dicatur, ideoque, quicquid sit de hujusmodi assumpto in casu, quo nullitas ratione solemnitatis tantum proveniat, absolutum videtur illud nullo pacto recipiendum esse in casu adeo evidentis nullitatis ex defectu causæ, ut etiam admittitur apud *Fulgin. ubi supra*, & alios apud eum.

Et quoad dictam famam seu traditionem, videbatur fundamentum non omnino tutum, Tum quia in dicto indulto id non asseritur determinatè, Tum etiam quia talis assertio est generalis pro universa ea regione, totoque statu Urbini, & tamen dispositiva non est generalis sed tantum pro aliquibus Civitatibus & dicecesibus, *Forosempromen. Senogallien. Eugubina, Callien. & Feretrana.* omittingo, ipsam metropolitanam Civitatem *Urbinate*. ac etiam semimetropolitanam in ordine ad temporalia *Pisaurum*, nec non *Urbanien.* ergo ratio nihil disponit, sed solum attendendum est id quod disponitur in forma privilegii.

## SENOGALLIEN.

### BONORVM

PRO

PASSIONEIS

CV M

COLLEGIO GERMANICO.

*Causa pendet in Rota.*

An Indultum Urb. VIII. concessum pro Statu Urbini super necessaria renovatione, locum habeat obstante pacto in contrarium.

Et aliqua de quæstione possessorii inter Dominum directum, & emphyteutæ successorem.

SUM.



## S U M M A R I U M.

- 1 **F**Acti series.
- 2 De distinctione quando in possessorio debeat obtinere emphyteuta, vel Dominus directus.
- 3 De necessaria renovatione debita in statu Urbini ex motu proprio Urbani VIII.
- 4 An locum habeat in casu pacti.
- 5 De ratione dicti privilegii necessaria renovationis.
- 6 Particulares an possint renunciare vel præjudicare dicto privilegio inducto favore publico.
- 7 An de jure prætendi possit necessaria renovatio ex causa melioramentorum.
- 8 Quando pro Domino vel pro emphyteuta in dubio sit in possessorio respondendum.

## D I S C. VII.



Concessit Monasterium Sanctæ Crucis Fontis Avellanæ ad tertiam generationem de anno 1552. Dominico & Joanni de Passioneis bona, de quibus agitur tunc inculca & modici valoris, per concessionarios notabiliter meliorata & effecta pretiosa valoris circiter scut. 6. m. Præterente autem Collegio Germanico, cui postmodum dictum Monasterium unitum fuit, dictorum bonorum devolutionem, sub prætextu terminationis lineæ, de facto illorum possessionem accepit, unde se opponentibus fratribus de Passioneis, Joannis, vel Dominici descendentibus, ac possessoribus, se non potuisse inauditos dicta eorum possessione de facto spoliari, introducta causa eorum dicti Collegii Judice de voto Rotæ, in hoc Tribunali assumpta fuit disputatio in iudicio possessorii suspensio petitorio, donec de prætensa devolutione discutendum esset.

Et pro Passioneis scribens dicebam, quod quicquid antiquitus per DD. vel Rotam fuerit variatum, hodie communis ac recepta distinctio est, quod aut devolutio est omnino clara & indubitata, quæ nempe consistit de dominio, & de certo sine concessionis, quodque nulla competat exceptio, quæ impediatur devolutionem & consolidationem domini utilis cum directo, ac unionem possessionis naturalis cum civili, ita ut possessor dicatur in mera contumacia restituendi, & tunc manutentio debetur Domino directo, quamvis propria auctoritate possessionem apprehendenti, Aut dicta tria requisita vel eorum aliquod cessat, sive turbidam adhuc sit, & tunc manutentio debetur emphyteutæ seu possessori, cui sola possibilitas victoriæ, vel juris justificatio in petitorio sufficit, ut interim ei danda sit manutentio, quia ubi casus devolutionis non est omnino indubitatus, non debet possessor de facto ejus possessione spoliari, ut ita distinguendo habetur apud Gregor. dec. 105. numer. ii. cum seqq. dec. 420. num. 22. & sequen. par. 4. recen. tom. 2. ubi latè adden. Auximana prædii 15. Maii 1645. coram Duno. inter suas dec. 741. Romana vinea 27. Aprilis 1646. & 7. Junii 1647. coram Corrado, quarum secunda est dec. 73. par. 10. rec. ubi bene de dictis tribus requisitis copulativè desideratis in Signina bonorum 3. Junii 1652. coram Melio. dec. 258. par. 11. & frequenter in aliis, quia est propositio verissima & satis frequenter recepta. Unde cum ex parte possessorum negaretur vel in totum vel saltem pro parte dominium directum, ita ut idèritas non esset adhuc bene justificata, ac etiam diceretur neque justificata.

Card. de Luca de Emphyteusi Pars II.

tam esse generationum expirationem, quæ à Domino ad devolutionem agente perfectè & concludenter probanda est, idcirco antiquis possessoribus debita erat manutentio, pro ut de facto eis concessa fuit, quia proposita causa sub die 31. Januarii 1659. coram Melio capta non fuit resolutio, sed dictum, quod coadjuvarentur probationes, quod rescriptum importavit victoriam in Passioneis de facto possidentibus, neque ulterius, quod sciam, hucusque causa prosequuta fuit.

Dicebatur tamen ex parte dictorum possessorum, quod ubi etiam tam de dominio, quam de generationum terminatione constaret, adhuc tamen eis debita erat renovatio in vim motus proprii Urbani VIII. concessi ad favorem status Urbini, ut Ecclesiæ quamvis invitæ renovare teneantur, & non possint pro se retinere, quod indultum habetur impress. post dec. 7. apud Patellum, atque de eo agitur in præcedentibus disc. 5. & 6.

De hoc non fuit formiter disputatum, sed exiis, quæ incidenter occasione possessorii deducta fuerunt, constabat ex parte Ecclesiæ volentis dicta bona pro se retinere, prætendi quod indultum prædictum non intraret stante pacto in investitura contento, quod liceat Monasterio bona reversura pro ipso retinere non obstantibus statutis, ordinationibus, & privilegiis Civitatum, locorum & Terrarum factis & faciendis, unde propterea in congressu motivando dicebam posse dubitari, an indultum prædictum tolleret solum unum obstaculum resultans à dispositione juris, non autem alterum ex partium conventionem, Tum ex regula, quod casus mixtus non venit sub statutis & legibus de simplici generaliter loquentibus, Tum ex eo quod fortius dissolvuntur duo vincula, quam unum, ut in proposito habetur in Mantuana feudi sub tit. de feudis disc. 10. ubi Rotæ auctoritate dicitur, consuetudinem inductam in feudis Mantuanis, ut possessor non obstante formula pacti & providentiæ habeat eorum dispositionem in præjudicium vocatorum in investitura, operari solum debere, ubi unum tantum vinculum legis seu investituræ accedit, non autem ubi alterum conventionis.

Pro hujusmodi objecto tollendo dicebatur partes sensuisse, vel de statutis particularibus concedendis per ipsas Civitates & loca, vel de privilegiis concedendis per Ducem Urbini tunc dictæ Civitatis possessorem, quasi quod ita Abbas & Monachi ad omnem questionem removendam exprimere voluerint id quod de jure inerat, quod scilicet Monasterium hujusmodi statutis & privilegiis laicalibus subiectum non esset. Secus autem de privilegio motu proprio concessio per Papam utrumque gladium habentem Ecclesias etiam & Ecclesiasticos ligantem, quando constat se utrumque imperium, Ecclesiasticum, & temporale exercere voluisse, ex iis quæ in proposito Itatorum Papalium habentur in Senogallien. bonorum de monte veteri sub tit. de feud. ad materiam Bulla baronum disc. 93. & in Romana dote de Sancta Cruce sub tit. de dote & alibi.

Motivum videbatur probabile ex verisimili defectu voluntatis partium, quod scilicet loquendo de statutis, consuetudinibus, & privilegiis Civitatum & locorum, verisimiliter cogitaverint de jam dictis ordinandis per ipsas Civitates, vel per Ducem, non autem de hujusmodi privilegio universali pro Statu concedendo per Papam post factum casum devolutionis tunc omnino insperatæ & non cogitatæ.

C

Multò



Multò magis quia privilegium concernere videbatur favorem publicum, quod hæc principaliter, ut scilicet hæc bona non revertantur ad manus mortuas, sed remaneant penes illarum Civitatum & locorum habitatores, aliàs ob laicalium bonorum deficientiam notabiliter defecturos, sive depauperandos cum ipsius Principis & Reipublicæ præjudicio, quia cum ferè major pars bonorum istius regionis sit hujusmodi naturæ & qualitatis, si Ecclesia quæ nunquam moritur bona devolvenda per se retinere possit, tractu temporis sequeretur, quod omnia bona essent Ecclesiarum, unde habitatores, vel incremem vitam ducere cogerentur, vel illam regionem deserere. Alia etiam addita satis efficaci ratione in eodem motu proprio canonizata, ac etiam ponderata in *Eugubina seu Fanen. emphyteusis* 20. Aprilis 1654. coram Celfo inter suas dec. 192. & de qua causa habetur etiam actum hoc tit. disc. 5. quod scilicet ista bona originariè essent de dominio privatorum, ab istis voluntariè tradita Ecclesiis cum hac lege ea ab ipsis deinde recipiendi, idque ratione protectionis & causa evitandarum confiscationum in illis calamitosis sæculis frequentium, unde propterea rationabiliter in *Casentaten. seu Sarasinaten. Emphyteusis*, seu laudemiorum 22. Junii 1643. coram Ghislerio dec. 400. part. 9. rec. confirmata 16. Junii 1656. coram Abergatto impress. post *colluctationes Bondeni* dec. 35. firmatur, istis vel similibus privilegiis, privatorum pactis ratione publici favoris præjudicari non posse, ex regula generali deducta per canonistas in c. cum contingat de foro compet. & per civilistas in l. 1. ff. solutio matrim. & alibi, ut privilegiis publico favore principaliter inductis, privatorum conventionibus præjudicari vel renunciari non valeat, ut in materia retractus habetur hoc eodem libro supra sub tit. de servitutibus & retractu in *Romana transactionis* disc. 80.

Fortius addebam præmissa procedere in hac facti specie ex circumstantia meliorationis, quia ex antiqua concessione constabat, pro ea, sive pro intratura ejus occasione debita, soluta solum fuisse scuta quadraginta, quod arguit modicum bonorum valorem, desumptum etiam ex satis exiguo canone seu responsione, & tamen ex plantationibus, & aedificiis, aliisque melioramentis, quæ ex inspectione constabat esse recentia, bona effecta erant valde pretiosa valoris scutorum 6. m. unde dicebam, quod circumscripto etiam dicto privilegio, ex hujusmodi circumstantia notabilis meliorationis, quodque bona sterilia redacta essent ad fertilitatem, necessaria erat renovatio, neque Ecclesia poterat pro se retinere, attenda etiam dispositione juris communis, ut firmant alii allegatis *Berous conf. 98. lib. 1. Gratian. discip. 813. num. 33. & seqq. Mantico. de tacit. lib. 22. tit. 24. num. 16.* Et firmavit etiam Rota dec. 11. n. 5. par. 2. recent. in *Perusina bonorum* 9. Maii 1653. coram Melio.

Et licet de hujusmodi conclusione probabiliter dubitari posset, ubi accedit pactum expressum, ita ut procedat solum ad limitandam dispositionem juris communis, quasi quod emphyteuta sciens pactum, per quod renovationem Ecclesia nolente desperabat, ita meliorando Ecclesiæ donare voluerit, nihilominus in proposito, stante dicto indulto credebam istam esse circumstantiam satis considerabilem, ad effectum, ut præmissa facilius procedant, atque motus proprius non subjaceat pacto.

Excitata etiam fuit difficultas, An hæc suffragarentur in judicio possessorio, quatenus per dominium directum justificarentur jam dicta tria requi-

sita, ex quibus ipse in hoc judicio obtinere debet ut supra, & rationem dubitandi fortiter præbebat, Tum recepta conclusio, quod pro hujusmodi renovatione non competat actio vel remedium reale, sed solum actio personalis, seu jus implorandi officium Judicis, Tum etiam, quia sicuti quando actio est dubia, & altioris indaginis, interim respondendum est pro reo & antiquo possessore, ita ex identitate rationis respondendum est pro actore, quando actio est clara & certa, exceptio verò est turbida & altioris indaginis, quia cum actor jam fundatam habeat ejus intentionem, impediri non debet suæ actionis experimentum pendente altiori discussione exceptionis turbidæ. Ponderabatur tamen objectionem esse evitabilem, quia exceptionis indagatio non proveniebat ab extrinsecis circumstantiis facti, sed consistebat in puncto juris, qui in continentium librorum apertura terminari poterat, ac etiam quod ex punctualibus auctoritatibus ita firmantibus ad evitandum inane circuitum sufficeret probabilis præsentio renovationis *Valasc. consult. 157. numer. 29. & seqq. dec. 111. apud Possum de manus. motivum autem antiquæ traditionis ut supra deductum, non erat omnino tutum, ut advertitur disc. præced.*

## F A R F E N.

## B O N O R U M

## P R O

## COMMUNITATIBUS ABBATIAE FARFEN.

## C U M

## A B B A T E.

Casus decisis per Congregationem deputatam pro Communitatibus.

De renovatione concedenda hæreditati ultimi morientis ad favorem creditorum si nullus illam adeat.

Et de natura bonorum emphyteuticorum Abbatia Farfen. Et an ea renovari possint proximioribus sanguinis ultimi morientis non habentibus qualitatem hæreditariam.

## S U M M A R I U M.

- 1 **C**asus controversæ.
- 2 De necessitate renovationis in Abbatia Farfen. & de ejus ratione.
- 3 Omnia bona possessa per incolas Oppidorum Abbatia Farfen. sunt de istius directo dominio.
- 4 Renovatio debetur hæredibus rei familiaris, nec sola qualitas sanguinis sufficit.
- 5 Facultas disponendi de bonis emphyteuticis in hac Abbatia, quod intelligatur investitura durante.
- 6 Declaratur dec. 86. par. 5. recent.
- 7 Quid agendum ubi ultimo moriens relicto ære alieno nullum habet hæredem.

DISC.